

Vládní návrh
ZÁKON
ze dne ... 2012
o směnářenské činnosti

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ
OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podmínky výkonu činnosti směnárníka a další podmínky provozování směnářenské činnosti.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Směnářským obchodem je obchod spočívající ve směně bankovek, mincí nebo šeků znějících na určitou měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu.

(2) Směnářskou činností je soustavná činnost provozovaná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, která spočívá v provádění směnářských obchodů.

§ 3

Osoby oprávněné provozovat směnářskou činnost

Provozovat směnářskou činnost mohou pouze

- a) banky, zahraniční banky a zahraniční finanční instituce za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost bank,
- b) spořitelní a úvěrní družstva za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost spořitelních a úvěrních družstev,
- c) směnárníci (§ 4) a
- d) Česká národní banka za podmínek stanovených zákonem upravujícím působnost České národní banky.

ČÁST DRUHÁ SMĚNÁRNÍK

§ 4

Základní ustanovení

Směnárník je ten, kdo je oprávněn provozovat směnářenskou činnost na základě povolení k činnosti směnárníka uděleného Českou národní bankou.

§ 5

Registr směnárníků

(1) Zřizuje se registr směnárníků, který spravuje a provozuje Česká národní banka. Registr směnárníků je veden v elektronické podobě.

(2) Česká národní banka do registru směnárníků zapisuje

- a) u fyzické osoby obchodní firmu nebo jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, adresu bydliště nebo sídla a identifikační číslo osoby,
- b) u právnické osoby obchodní firmu nebo název, sídlo a identifikační číslo osoby,
- c) datum vzniku oprávnění provozovat směnářenskou činnost a
- d) datum zániku nebo odnětí povolení k činnosti směnárníka.

(3) Jestliže žadateli nebylo před podáním žádosti přiděleno identifikační číslo osoby, poskytne je České národní bance správce základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci.

(4) Česká národní banka registr směnárníků uveřejňuje na svých internetových stránkách.

§ 6

Povolení k činnosti směnárníka

(1) Česká národní banka udělí povolení k činnosti směnárníka žadateli, pokud

- a) má sídlo, podnik nebo organizační složku podniku na území České republiky,
- b) je důvěryhodný; podmínku důvěryhodnosti musí splňovat i vedoucí osoby a skuteční majitelé žadatele,
- c) vedoucí osoby žadatele, které skutečně řídí provozování směnářenské činnosti, dosáhly středního vzdělání s maturitní zkouškou a
- d) dosáhl věku 18 let a má plnou způsobilost k právním úkonům, je-li jím fyzická osoba.

(2) Skutečným majitelem se pro účely tohoto zákona rozumí

- a) fyzická osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku žadatele; nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby nebo jiných osob,
- b) fyzická osoba, která sama nebo na základě dohody s jiným společníkem nebo společníky disponuje více než 25 % hlasovacích práv podnikatele; disponováním s hlasovacími právy se pro účely tohoto zákona rozumí možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, popřípadě možnost ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou,

- c) fyzické osoby jednající ve shodě, které disponují více než 25 % hlasovacích práv žadatele, nebo
- d) fyzická osoba, která je na základě jiné skutečnosti příjemcem výnosů z činnosti žadatele.

(3) Má se za to, že skutečný majitel emitenta cenného papíru přijatého k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo na zahraničním trhu s investičními nástroji, který je srovnatelný s evropským regulovaným trhem, je pro účely udělení povolení k činnosti směnárníka důvěryhodný.

(4) Vedoucí osobou právnické osoby se pro účely tohoto zákona rozumí její statutární orgán, člen jejího statutárního orgánu, její ředitel, prokurista nebo jiná osoba, která skutečně řídí její činnost. Je-li statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, rozumí se vedoucí osobou fyzická osoba, která jménem této právnické osoby funkci statutárního orgánu nebo jeho člena vykonává. Vedoucí osobou podnikající fyzické osoby se pro účely tohoto zákona rozumí její ředitel, prokurista nebo jiná osoba, která jiným způsobem skutečně řídí její podnikání.

(5) Žádost o udělení povolení k činnosti směnárníka může podat i zakladatel právnické osoby, která dosud nevznikla. Česká národní banka udělí této právnické osobě povolení k činnosti směnárníka, lze-li důvodně předpokládat, že bude splňovat podmínky podle odstavce 1 v den svého vzniku.

(6) Žádost o udělení povolení k činnosti směnárníka lze podat pouze elektronicky. Náležitosti žádosti, včetně příloh osvědčujících splnění podmínek podle odstavce 1, její formu a způsob podání stanoví prováděcí právní předpis.

CELEX: 32005L0060

§ 7

Zápis do registru směnárníků

(1) Pokud Česká národní banka žádosti o udělení povolení k činnosti směnárníka vyhoví, zapíše žadatele do registru směnárníků. Rozhodnutí se v takovém případě písemně nevyhotovuje. Rozhodnutí nabývá právní moci okamžikem zápisu do registru směnárníků. O zápisu do registru směnárníků Česká národní banka žadatele neprodleně elektronicky informuje.

(2) Vyhoví-li Česká národní banka žádosti o udělení povolení k činnosti směnárníka podané podle § 6 odst. 5, zapíše do registru směnárníků právnickou osobu, jejíž zakladatel žádost podal. V registru směnárníků Česká národní banka uvede, že právnická osoba dosud nevznikla. Tento údaj Česká národní banka z registru směnárníků vymaže bez zbytečného odkladu po vzniku právnické osoby.

§ 8

Změna údajů

(1) Směnárník oznámí bez zbytečného odkladu České národní bance změnu údajů uvedených v žádosti o udělení povolení k činnosti směnárníka nebo v jejích přílohách, na jejichž základě mu bylo povolení k činnosti směnárníka uděleno. Směnárník není povinen České národní bance oznamovat změnu údajů, které jsou vedeny v základních registrech jako referenční údaje.

(2) Oznámení podle odstavce 1 lze podat pouze elektronicky. Náležitosti tohoto oznámení, včetně jeho příloh, jeho formu a způsob podání stanoví prováděcí právní předpis.

§ 9

Zánik a odnětí povolení k činnosti směnárníka

(1) Povolení k činnosti směnárníka zaniká

- a) smrtí směnárníka,
- b) zrušením směnárníka, který je právnickou osobou,
- c) dnem nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku směnárníka nebo rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku směnárníka.

(2) Česká národní banka povolení k činnosti směnárníka odejme, jestliže o to směnárník požádá.

(3) Česká národní banka může povolení k činnosti směnárníka odejmout, jestliže

- a) směnárník opakovaně nebo závažným způsobem porušil povinnost stanovenou tímto zákonem nebo jiným právním předpisem upravujícím postup při provozování směnárenské činnosti,
- b) směnárník nesplňuje podmínky stanovené tímto zákonem pro udělení povolení k činnosti směnárníka, nebo
- c) povolení k činnosti směnárníka bylo uděleno na základě nepravdivých nebo neúplných údajů anebo v důsledku jiného nedovoleného postupu směnárníka.

ČÁST TŘETÍ

POVINNOSTI OSOBY OPRÁVNĚNÉ PROVOZOVAT SMĚNÁRENSKOU ČINNOST

§ 10

Provozovna

(1) Provozovnou se pro účely tohoto zákona rozumí prostor, v němž je směnárénská činnost provozována. Ustanovení o provozovně se použijí obdobně i pro směnárénský automat.

(2) Osoba oprávněná provozovat směnárénskou činnost (dále jen „provozovatel“) nesmí provozovat směnárénskou činnost mimo provozovnu.

(3) Provozovna musí být označena obchodní firmou nebo jménem a příjmením anebo názvem provozovatele.

(4) Provozovatel oznámí České národní bance, kde bude jeho provozovna umístěna, alespoň 3 pracovní dny přede dnem, ve kterém v ní začne provozovat směnárénskou činnost. Provozovatel oznámí České národní bance bez zbytečného odkladu změnu údajů uvedených v tomto oznámení; to neplatí, jedná-li se o změnu údajů, které jsou vedeny v základních registrech jako referenční údaje.

(5) Náležitosti oznámení, jeho formu a způsob podání stanoví prováděcí právní předpis.

§ 11

Kurzovní lístek

(1) Provozovatel uveřejňuje v provozovnách, v nichž provádí směnářenské obchody, kurzovní lístek.

(2) Kurzovní lístek obsahuje

- a) označení, že se jedná o kurzovní lístek,
- b) obchodní firmu nebo název anebo jméno, popřípadě jména, a příjmení provozovatele a identifikační číslo osoby,
- c) názvy nebo jiná označení měn, mezi nimiž provozovatel směnu provádí,
- d) informace o směnných kurzech, jimiž je prováděn přepočít mezi těmito měnami a které jsou pro zájemce o provedení směnářského obchodu (dále jen „zájemce“) nejméně výhodné, a
- e) informace o úplatě za provedení směnářského obchodu.

(3) Údaje na kurzovním lístku se uvádějí v přiměřené velikosti určitým a srozumitelným způsobem. Číselné údaje se uvádějí arabskými číslicemi.

§ 12

Jiné podmínky směny

(1) Provozovatel nesmí provést směnářský obchod s použitím směnného kurzu nebo za úplatu, které jsou pro zájemce méně výhodné než směnný kurz nebo úplata uvedené na kurzovním lístku.

(2) Nabízí-li provozovatel směnný kurz nebo úplatu, které jsou pro zájemce výhodnější než směnný kurz nebo úplata uvedené na kurzovním lístku, nesmí být informace o tom zaměnitelná s kurzovním lístkem nebo údaji na něm uvedenými, zejména s údajem o směnném kurzu. Platí-li nabídka výhodnějšího směnného kurzu nebo výhodnější úplaty pouze při splnění určitých podmínek, uveřejní provozovatel spolu s informací o nabídce i informaci o těchto podmínkách. Ustanovení § 11 odst. 3 se použije obdobně.

§ 13

Informace před provedením směnářského obchodu

(1) Provozovatel sdělí zájemci s dostatečným předstihem před uzavřením tohoto obchodu informace uvedené v odstavci 2. Tyto informace musí být zájemci sděleny v textové podobě, určitě a srozumitelně alespoň v českém a anglickém jazyce. Textová podoba je zachována, jsou-li informace sděleny takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat.

(2) Zájemci musí být v souladu s odstavcem 1 sděleny tyto informace o:

- a) provozovateli
 1. obchodní firma nebo název anebo jméno, popřípadě jména, a příjmení,
 2. adresa sídla a adresa provozovny, v níž je smlouva uzavírána, popřípadě jiná adresa, včetně elektronické, která má význam pro komunikaci zájemce s provozovatelem, a
 3. identifikační číslo osoby,
- b) směnářském obchodu
 1. názvy nebo jiná označení měn, mezi nimiž má být směna provedena,

2. částka, která má být zájemcem složena k provedení směny,
 3. směnný kurz,
 4. částka, která odpovídá částce složené zájemcem k provedení směny po přepočtu směnným kurzem,
 5. úplata za provedení směnárenského obchodu,
 6. částka, která má být zájemci vyplacena po provedení směny, jestliže se liší od částky uvedené v bodě 4, a
 7. datum a čas poskytnutí informace a
- c) dalších právech zájemce
1. informace o právu zájemce podat stížnost orgánu dohledu a název a adresa sídla tohoto orgánu a
 2. informace o právu zájemce podat návrh orgánu mimosoudního řešení sporů mezi zájemcem a provozovatelem a název a adresa sídla tohoto orgánu.

§ 14

Doklad o provedení směnárenského obchodu

Provozovatel vydá bez zbytečného odkladu tomu, s kým provedl směnárenský obchod, doklad podle zákona upravujícího ochranu spotřebitele.

§ 15

Informační povinnost vůči České národní bance

(1) Provozovatel poskytuje České národní bance informace o objemu směnárenských obchodů provedených v jednotlivých měnách.

(2) Rozsah, formu, lhůty a způsob poskytování informací stanoví prováděcí právní předpis.

§ 16

Dokumenty a záznamy

(1) Provozovatel při provozování směnárenské činnosti pořizuje dokumenty nebo jiné záznamy v rozsahu, který je nezbytný pro hodnověrné osvědčení řádného plnění jeho povinností stanovených tímto zákonem.

(2) Provozovatel uchovává dokumenty a záznamy uvedené v odstavci 1 po dobu 5 let ode dne, kdy tyto dokumenty nebo záznamy vznikly. Povinnost uchovávat tyto dokumenty a záznamy podle jiných právních předpisů tím není dotčena.

(3) Povinnost uvedenou v odstavci 1 má i právní nástupce provozovatele a ten, jehož oprávnění provozovat směnárenskou činnost zaniklo nebo bylo zrušeno.

ČÁST ČTVRTÁ

DOHLED

§ 17

Výkon dohledu

(1) Česká národní banka vykonává dohled nad dodržováním povinností provozovatelů, které jsou stanoveny tímto zákonem nebo jiným právním předpisem upravujícím postup při provozování směnářenské činnosti.

(2) Provozovatel je povinen poskytnout České národní bance při výkonu dohledu požadované informace a potřebná vysvětlení.

(3) Pro povinnost mlčenlivosti při výkonu dohledu podle tohoto zákona se použijí ustanovení zákona upravujícího činnost bank o povinnosti mlčenlivosti při výkonu bankovního dohledu obdobně.

§ 18

Opatření k nápravě

(1) Jestliže provozovatel poruší povinnost stanovenou tímto zákonem nebo jiným právním předpisem upravujícím postup při provozování směnářenské činnosti, může Česká národní banka podle povahy a závažnosti zjištěného nedostatku uložit tomuto provozovateli, aby

- a) ve stanovené lhůtě zjednal nápravu, nebo
- b) ve stanovené lhůtě vyměnil svoji vedoucí osobu.

(2) Je-li toho třeba k ochraně klientů provozovatele, může Česká národní banka spolu s opatřením podle odstavce 1 zakázat provozovateli výkon činnosti nebo uložit provozovateli, aby omezil výkon činnosti, dokud nesplní uložené opatření podle odstavce 1.

(3) Provozovatel, kterému Česká národní banka uložila opatření k nápravě podle odstavce 1, informuje Českou národní banku bez zbytečného odkladu o odstranění nedostatku a o způsobu zjednání nápravy.

§ 19

Pořádková pokuta

(1) Česká národní banka může za podmínek stanovených správním řádem uložit pořádkovou pokutu do výše 500 000 Kč.

(2) Příjem z pořádkových pokut je příjmem státního rozpočtu.

ČÁST PÁTÁ

SPRÁVNÍ DELIKTY

§ 20

Přestupky

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) uvede nesprávný údaj nebo zatají některou skutečnost v žádosti o udělení povolení k činnosti směnárníka podané podle § 6 odst. 6, nebo
- b) jako právní nástupce provozovatele nebo ten, jehož povolení k činnosti směnárníka zaniklo nebo bylo odňato, v rozporu s § 16 odst. 3 neuchovává dokumenty nebo záznamy po stanovenou dobu.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do

- a) 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene a),
- b) 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle písmene b).

§ 21

Správní delikt směnárníka

Směnárníkovi, který v rozporu s § 8 odst. 1 neoznámí změnu údajů uvedených v žádosti o udělení povolení k činnosti směnárníka nebo v jejich přílohách, se uloží pokuta do 1 000 000 Kč.

§ 22

Správní delikty provozovatele

(1) Provozovatel se dopustí správního deliktu tím, že

- a) v rozporu s § 10 odst. 2 provozuje směnárenskou činnost mimo provozovnu,
- b) poruší oznamovací povinnost podle § 10 odst. 4,
- c) v rozporu s § 11 neuveřejní kurzovní lístek,
- d) poruší zákaz podle § 12 odst. 1,
- e) poruší zákaz podle § 12 odst. 2 věty první,
- f) v rozporu s § 12 odst. 2 větou druhou neuveřejní informaci o podmínkách, při jejichž splnění platí nabídka výhodnějšího směnného kurzu nebo výhodnější úplaty,
- g) v rozporu s § 13 odst. 1 nesdělí zájemci stanovené informace nebo nedodrží formu jejich sdělení,
- h) v rozporu s § 14 nevydá doklad tomu, s kým provedl směnárenský obchod,
- i) nesplní informační povinnost podle § 15 odst. 1,
- j) v rozporu s § 16 odst. 1 nepožizuje dokumenty nebo záznamy,
- k) v rozporu s § 16 odst. 2 neuchovává dokumenty nebo záznamy po stanovenou dobu,
- l) poruší povinnost poskytnout při výkonu dohledu požadované informace nebo potřebná vysvětlení podle § 17 odst. 2,
- m) neprovede ve stanovené lhůtě opatření k nápravě podle § 18 odst. 1 písm. b), nebo
- n) v rozporu s § 18 odst. 2 vykonává směnárenskou činnost.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do

- a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle písmene a), b), g) až j) nebo l) až n),

- b) 5 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle písmene c) až f), nebo k).

§ 23

Další správní delikty

- (1) Právní osoba se dopustí správního deliktu tím, že
- a) uvede nesprávný údaj nebo zatají některou skutečnost v žádosti o udělení povolení k činnosti směnárníka podané podle § 6 odst. 6, nebo
 - b) jako právní nástupce provozovatele nebo ten, jehož povolení k činnosti směnárníka zaniklo nebo bylo odňato, v rozporu s § 16 odst. 3 neuchovává dokumenty nebo záznamy po stanovenou dobu.
- (2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do
- a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle písmene a),
 - b) 5 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle písmene b).

§ 24

Společná ustanovení

- (1) Právní osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.
- (2) Při určení výše pokuty se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání, k jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.
- (3) Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže Česká národní banka o něm nezažádala řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděla, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy byl spáchán.
- (4) Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává Česká národní banka.
- (5) Na odpovědnost za správní delikt, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti a postihu právnické osoby.
- (6) Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu.
- (7) Pravomocné rozhodnutí České národní banky o uložení sankce a pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení této sankce uveřejní Česká národní banka na svých internetových stránkách.

ČÁST ŠESTÁ

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 25

Rozklad

(1) Proti rozhodnutí České národní banky vydanému podle tohoto zákona v prvním stupni lze podat rozklad.

(2) Ustanovení správního řádu o možném způsobu ukončení řízení o rozkladu se nepoužije.

§ 26

Zmocnění

Česká národní banka vydá vyhlášku k provedení § 6 odst. 6, § 8 odst. 2, § 10 odst. 5 a § 15 odst. 2.

§ 27

Přechodná ustanovení

(1) Devizové místo, které bylo registrováno ke směnářenské činnosti podle § 3 zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona považuje za směnárníka. Česká národní banka je bez zbytečného odkladu zapíše do registru směnárníků.

(2) Žádost o registraci ke směnářenské činnosti podaná podle zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, o které nebylo rozhodnuto do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona považuje za žádost o zápis do registru směnárníků. V řízení o ní se dále postupuje podle tohoto zákona.

(3) Začal-li provozovatel provozovat směnářenskou činnost v provozovně přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, splní ohledně této provozovny oznamovací povinnost podle § 10 odst. 4 do 1 měsíce ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, ledaže se jedná o provozovnu, která byla evidována Českou národní bankou podle § 3h zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 28

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2013.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona o směnářské činnosti

A. OBECNÁ ČÁST

1. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad

Viz přílohu k důvodové zprávě.

2. Důvod předložení návrhu zákona a jeho základní charakteristika

a) Důvod předložení návrhu zákona

Návrh zákona o směnářské činnosti je předkládán v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2012, který byl schválen usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 941.

b) Stávající právní úprava

Relevantním právním předpisem v oblasti upravené předloženým návrhem zákona je za stávající právní úpravy zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon.

c) Hlavní principy navrhované právní úpravy

Nový zákon o směnářské činnosti zahrne právní úpravu poskytování směnářských služeb, a to jak veřejnoprávní podmínky pro provozování této činnosti, tak i úpravu soukromoprávních vztahů při ní vznikajících.

Navrhovaná právní úprava ve své veřejnoprávní části upravuje již existující kategorii nebankovních provozovatelů směnářské činnosti – směnárníka, kterého podrobuje určitým regulatorním a dohledovým požadavkům.

Návrh zákona obsahuje také právní úpravu soukromoprávních vztahů při poskytování směnářských služeb (např. kurzovní listek, předsmělní informační povinnost, vydání dokladu o provedení směnářského obchodu atd.). Tato úprava se bude vztahovat na všechny kategorie osob oprávněných provozovat směnářské služby (banky, spořitelni a úvěrní družstva, směnárníky, Českou národní banku).

Návrh zákona byl průběžně konzultován s Českou národní bankou v souladu s dohodou o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu a dalších předpisů, které se dotýkají působnosti stran dohody. Konzultace přispěly k zapracování některých připomínek a podnětů do předkládaného návrhu zákona.

Zákon o směnářské činnosti bude mít následující strukturu:

Část I: Obecná ustanovení

Část II: Směnárník

Část III: Informační povinnosti provozovatele směnářské činnosti

Část IV: Dohled

Část V: Správní delikty

Část VI: Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

Předkladatel dále vychází z principu, že některá pravidla je z důvodu jejich technické povahy či rozsahu vhodnější upravit spíše v prováděcím právním předpise, a to formou vyhlášky České národní banky (obdobné řešení existuje i v jiných sektorech finančního trhu). Návrh zákona obsahuje zmocnění pro vydání vyhlášky České národní banky v těchto oblastech:

- a) podoba žádosti a oznámení podle zákona,
- b) informační povinnosti provozovatele směnářenské činnosti vůči České národní bance.

3. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Ze zásad a principů chráněných ústavním pořádkem České republiky návrh zákona vyvažuje právo na svobodné podnikání na jedné straně a na straně druhé právo na ochranu spotřebitele jako slabší a méně informované smluvní strany.

Návrh zákona omezuje právo na svobodné podnikání v mezích daných čl. 26 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Návrh zákona vymezuje veřejnoprávní podmínky, za kterých lze směnářenskou činnost provozovat, ale upravuje také některé aspekty soukromoprávních vztahů, které vznikají mezi provozovatelem směnářenské činnosti a jejich klienty. Vybrané řešení vyvažuje právo spotřebitele být předem informován o podmínkách obchodu, v podobě povinnosti provozovatele poskytnout předšmluvní informace nebo doklad o provedeném obchodu s právem na svobodné podnikání osob.

Navrhované řešení je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Z ústavního pořádku České republiky nevyplývají specifické právní normy dopadající na oblast provozování směnářenské činnosti. Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky.

4. Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami a právem Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Na úrovni práva Evropské unie je návrh zákona v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu (dále jen „AML směrnice“). AML směrnice se dotčené problematiky dotýká v článku 3 odst. 6 (definice skutečného majitele) a článku 36 (registrace směnárů a obecný požadavek na míru informací potřebných pro orgány dohledu, pokud jde o osoby tyto subjekty řídící nebo vlastníci).

Navrhuje se zakotvit požadavek, aby směnárník měl sídlo, podnik nebo organizační složku podniku v České republice, a to i v případě, že by v České republice provozoval svoji činnost pouze dočasně. Tato podmínka spolu s požadavkem, aby směnářská činnost byla vykonávána pouze v provozovnách předem oznámených ČNB, sice představuje faktické omezení volného pohybu služeb, jedná se však o omezení, které se opírá o legitimní důvody předvídané ve Smlouvě o fungování Evropské unie, a proto tím není založen rozpor s touto smlouvou. Legitimní důvody pro omezení volného

pohybu služeb v oblasti směnářenské činnosti jsou spatřovány zejména v následujících specifických rysech směnářenské činnosti:

- Požadavek, aby směnářská činnost byla provozována pouze v provozovně předem oznámené ČNB, je nutný z důvodu ochrany veřejného pořádku. Směnářská činnost vykonávaná mimo provozovnu umožňuje tzv. „veksláctví“, tedy pouliční provozování směnářské činnosti. Již samotné provozování směnářské činnosti tímto způsobem představuje významné riziko pro klienty nepoctivých pouličních směnářů.
- Požadavek provozovny, o jejímž umístění je ČNB předem informována, umožňuje efektivnější ochranu spotřebitele, neboť spotřebitel ví, kde může provozovatele kontaktovat, kde může reklamovat směnářský obchod apod. Požadavek provozovny také umožňuje rychlý a efektivní dohled ČNB, čímž budou lépe zajištěna práva spotřebitele. Potřeba efektivní ochrany spotřebitele je v oblasti směnářské činnosti ještě výraznější než u jiných služeb, neboť klienty směnářů jsou často zahraniční turisté, kteří v tuzemsku pobývají omezenou dobu a jejichž možnost účinně bránit svá práva běžnými postupy je v důsledku toho snížena. Nedostatečná nebo neefektivní ochrana spotřebitele by tak představovala i významné reputační riziko pro Českou republiku, neboť by mohla poškodit její image v zahraničí.
- Požadavek provozovny, o jejímž umístění je ČNB předem informována, umožňuje i účinnější boj proti praní peněz, jehož riziko je v tomto sektoru obzvláště vysoké.
- Požadavek předem oznámené provozovny umožňuje i efektivnější výkon dohledu ze strany ČNB. I když by tento důvod sám o sobě nebyl argumentem pro omezení volného pohybu služeb, je třeba vzít v úvahu určitá specifika směnářské činnosti. Volný pohyb služeb je v současnosti realizován především na základě tzv. směrnice o službách. Směnářská činnost je jako finanční služba vyňata z působnosti této směrnice. Zároveň jde o jednu z mála činností na finančním trhu, která není harmonizována evropskými předpisy, a nejsou tak pro ni stanovena pravidla ohledně spolupráce orgánů dohledu a koordinace dohledových postupů. Má-li být za této situace umožněn volný pohyb služeb, je třeba stanovit alespoň minimální požadavky, které ČNB umožní efektivně vykonávat dohled nad osobami, které mají sídlo nebo místo podnikání v zahraničí.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1 (předmět úpravy):

Úvodní ustanovení vymezuje rozsah působnosti zákona o směnářské činnosti v souladu se systematikou zákona.

K § 2 (vymezení některých pojmů):

Vymezují se některé základní pojmy, se kterými zákon dále pracuje. Jedná se o definice s obecnou platností pro celý právní řád.

Směnárenská činnost a směnárenský obchod

Stávající devizový zákon definuje směnárenskou činnost jako poskytování služeb třetím osobám, jejichž předmětem je nákup nebo prodej bankovek, mincí nebo šeků v cizí nebo české měně za bankovky, mince nebo šeky v jiné měně.

Dochází k upřesnění definice směnárenské činnosti. Navrhuje se v definici nadále nepoužívat pojmů „nákup“ a „prodej“, které evokují, že klient se směnárnou uzavírá kupní smlouvu.

Z věcného pohledu nedochází v definici směnárenské činnosti k žádné změně, navrhuje se zavést pojem „směnárenský obchod“, kterým se rozumí obchod spočívající ve směně bankovek, mincí nebo šeků znějících na určitou měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu. Směnárenskou činností se potom rozumí provádění směnárenských obchodů jako soustavná činnost, provozovaná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Nepřebírá se však pojem podnikání, neboť provozovatelem směnárenské činnosti může být i Česká národní banka, u níž pojmově nemůže být podnikání, neboť není podnikatelem (srov. definici podnikání v § 2 odst. 1 a definici podnikatele v § 2 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník). Rozlišení směnárenské činnosti jako činnosti a směnárenského obchodu jako konkrétní transakce umožňuje snazší legislativní vyjadřování: výraz „směnárenská činnost“ se používá zejména v souvislosti s regulací přístupu jednotlivých subjektů k této činnosti, zatímco výraz „směnárenský obchod“ nachází uplatnění v ustanoveních, která se týkají konkrétní transakce (např. ustanovení o informačních povinnostech).

Směnárenská činnost se může týkat pouze bankovek, mincí nebo šeků, nikoliv však bezhotovostních peněžních prostředků. Obdobná činnost, při které jsou peněžní prostředky přijímány nebo vypláceny bezhotovostně, není směnárenskou činností, ale tzv. bezhotovostním obchodem s cizí měnou, který podléhá režimu platebních služeb (§ 3 odst. 2 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku).

K § 3 (osoby oprávněné provozovat směnárenskou činnost):

Navrhované ustanovení taxativně vymezuje osoby oprávněné provozovat směnárenskou činnost.

Na rozdíl od stávající právní úpravy se nenavrhuje regulovat „nabízení směnárenské činnosti“. Důvodem je jednak snaha o soulad právní úpravy s právní úpravou ostatních regulovaných činností na finančním trhu, u nichž samo nabízení až na výjimky rovněž není předmětem regulace, a jednak praktické problémy, které stávající právní úprava vyvolává (např. otázku, zda reklama v České republice na směnárnou vykonávající směnárenskou činnost v zahraničí podléhá regulaci podle českého devizového zákona).

K § 4 (směnárník):

Navrhovaná právní úprava zakotvuje kategorii nebankovních provozovatelů směnárenské činnosti. K provozování směnárenské činnosti podnikatelským způsobem se vyžaduje povolení k činnosti směnárníka. Pro osoby, které jsou oprávněny vykonávat směnárenskou činnost na základě uděleného povolení, se zavádí označení „směnárník“. Umožní se tím

jednodušší vyjadřování ve srovnání se stávajícím devizovým zákonem, který používá „devizové místo, které bylo registrováno ke směnářenské činnosti“. S označením „směnárník“ pracuje již zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí.

K § 5 (registr směnárníků):

Evidence s konstitutivním významem se označují jako registry. Zápis směnárníka do registru má konstitutivní význam, neboť veřejnoprávní oprávnění těchto osob je spojeno se zápisem do evidence. Registr směnárníků je informační systém veřejné správy, jehož je Česká národní banka správcem a jehož legislativní rámec je dán zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

Odstavec 3 upravuje situace, kdy o zápis do registru směnárníků žádá fyzická osoba, které až zápisem do registru směnárníků vzniká oprávnění k výkonu podnikatelské činnosti, a tak doposud nemá IČO.

K § 6 (povolení k činnosti směnárníka):

Získání statutu směnárníka je spojeno s povolovacím řízením u České národní banky. Pokud žadatel spolu se žádostí o povolení doloží splnění zákonem stanovených podmínek, získá povolení k činnosti směnárníka, kdy se jeho písemná forma nahrazuje zápisem do registru směnárníků. Od data uvedeného v zápisu do registru vzniká žadateli oprávnění k provozování směnářenské činnosti.

V rámci řízení o žádosti o povolení k činnosti směnárníka se posuzuje i důvěryhodnost žadatele. Důvěryhodnost osoby spočívá v její bezúhonnosti a také v její profesní a podnikatelské integritě. Při posuzování důvěryhodnosti zohledňuje Česká národní banka, zda osoba nebyla odsouzena pro trestný čin, který by souvisel s jejím podnikáním, zda jí nebyla pravomocně uložena sankce pro správní delikt nebo povinnost k náhradě škody, které souvisí s podnikáním, zda dostává svým závazkům vůči orgánu dohledu nebo státnímu dozoru při výkonu své funkce a apod.

Posuzovat důvěryhodnost skutečného majitele u osoby, jejíž cenné papíry jsou obchodovány na burze, je prakticky nemožné. Z toho důvodu zavádí zákon vyvratitelnou domněnku (obdobně jako je v § 13 odst. 1 písm. c) zákona č. 253/2008 Sb.), že skutečný majitel takové osoby je důvěryhodný.

Odstavec 5 umožňuje, aby za právnickou osobu před jejím vznikem podali žádost její zakladatelé. Vzhledem k tomu, že udělení povolení právnickou osobu fakticky nijak nezatěžuje (směnárník může již v den svého vzniku požádat o odnětí povolení a ČNB je povinna povolení odejmout), není třeba upravovat schvalování podání žádosti orgány právnické osoby po vzniku společnosti (jako je tomu v § 64 obchodního zákoníku).

K § 7:

Povolovací řízení je standardním správním řízením. Rozhodnutí o povolení k činnosti směnárníka nabývá právní moci okamžikem zápisu do registru směnárníků. Oprávnění provozovat směnářenskou činnost může vzniknout okamžikem zápisu do registru nebo později, pokud by si tak žadatel přál, nebo v případě doposud založené, ale nevzniklé právnické osoby. Česká národní banka nebude směnárníkovi vyhotovovat písemné rozhodnutí

o zápisu do registru, pouze žadatele elektronicky informuje o výsledku správního řízení. Na žádost může směnárník získat od České národní banky výpis z registru směnárníků (§ 9 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů), ve kterém jsou vždy uvedeny údaje platné v okamžik vydání výpisu.

K § 8 (změna údajů):

Navrhované ustanovení ukládá směnárníkovi oznamovací povinnost v případě změny údajů, které uvedl ve své žádosti o povolení k činnosti směnárníka. Na toto ustanovení navazuje možnost České národní banky povolení odejmout, pokud směnárník přestane splňovat podmínky pro udělení povolení k činnosti směnárníka (§ 9 odst. 3 písm. b). Směnárník není povinen informovat Českou národní banku o změně referenčních údajů podle § 2 písm. b) zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

K § 9 (zánik a odnětí povolení k činnosti směnárníka):

Stanovují se právní skutečnosti, na jejichž základě přestává být směnárník osobou oprávněnou k provozování směnářenské činnosti (nositelem veřejnoprávního oprávnění v podobě registrace). Rozlišuje se mezi zánikem a odnětím povolení. V případě zániku povolení přestává být směnárník osobou oprávněnou k provozování směnářenské činnosti *ex lege*, aniž by s ním Česká národní banka vedla správní řízení o odnětí povolení. K odnětí povolení dochází na základě individuálního správního aktu.

K § 10 (provozovna):

Vymezuje se pojem provozovny pro účely tohoto zákona. Provozovnou se rozumí prostor, v němž je směnářská činnost provozována (např. budova, stánek, pojízdná banka apod.). Provozovna musí být alespoň minimálně prostorově ohraničena a provozovnou tedy není jakýkoli neohraničený volný prostor. Provozovna musí také být označena obchodní firmou nebo názvem provozovatele. Stejná pravidla platí i pro směnářský automat.

Vzhledem k nutnosti kontroly provozovatele orgánem dohledu a také zajištění ochrany spotřebitelů před tzv. pouličním veksláctvím se provozovateli směnářské činnosti zakazuje vykonávat směnářskou činnost mimo provozovnu. Porušení tohoto zákazu odpovídá správní delikt v § 22 odst. 1 písm. a).

Pro účely dohledu je nutné znát polohu provozovny, proto se stanoví povinnost provozovatele směnářské činnosti oznámit České národní bance, kde bude jeho provozovna umístěna, a to alespoň 3 pracovní dny před tím, než v ní začne provozovat směnářskou činnost. Oznámení o umístění provozovny musí být natolik určité, aby z oznámení bylo zřejmé, na kterém konkrétním místě bude směnářská činnost provozována a místo umístění provozovny nebylo zaměnitelné s jiným místem. Toto opatření je důležité zvláště proto, že zákon nezakazuje použití mobilních nebo dočasných provozoven, pouze je nutno oznámit České národní bance, kde přesně je provozovna umístěna (a případně i časové rozmezí, pokud se nejedná o trvalou provozovnu).

Stanovuje se povinnost provozovatele směnářské činnosti oznámit bez zbytečného odkladu České národní bance změnu údajů uvedených v oznámení o umístění provozovny; to neplatí, pokud se jedná o změnu údajů, které jsou uvedeny v základních registrech jako referenční údaje. Porušení této oznamovací povinnosti odpovídá správní delikt v § 22 odst. 1 písm. b).

K § 11 až 14:

Navrhovaná ustanovení stanoví katalog informačních povinností osoby provozující směnářskou činnost vůči zájemci o uzavření směnářského obchodu. Jedná se jednak o informace obecné (kurzovní lístek), tak o informace konkrétní, tzv. předmluvní (s cílem zajistit, aby měl zájemce o uzavření směnářského obchodu k dispozici dostatečné informace pro rozhodnutí, zda smlouvu uzavře). Smluvní vztah mezi osobou provozující směnářskou činnost a zákazníkem je krátkodobého rázu, provedením směny měn je smlouva konzumována, a proto návrh zákon neobsahuje katalog informačních povinností v průběhu trvání smluvního vztahu.

K § 11 (kurzovní lístek):

Stanovují se požadavky na obsah kurzovního lístku. Kurzovní lístek může obsahovat jen zákonem taxativně vyjmenované údaje, a to označení, že se jedná o kurzovní lístek, informace o provozovateli směnářské činnosti, označení měn, mezi nimiž provozovatel směnářské činnosti provádí směnu, směnné kurzy a úplatu za provedení směnářského obchodu.

Na kurzovním lístku je uveden jeden směnný kurz pro každou dvojici měn, mezi nimiž osoba provozující směnářskou činnost směnu nabízí. Jedná se o nejméně příznivý kurz, který osoba provozující směnářskou činnost pro danou dvojici měn nabízí. Navrhované ustanovení je formulováno neutrálně a nepoužívá pojmy „nákup“ a „prodej“, které jsou v běžném jazyce často používány. Vychází se z předpokladu, že směna měn nemusí být prováděna výlučně mezi českou měnou a cizí měnou. Ačkoli to je jistě v praxi zcela převažující situace, přesto nelze vyloučit, že směna bude prováděna mezi dvěma cizími měnami. To nevyklučuje, aby osoba provozující směnářskou činnost používala na kurzovním lístku pojmy „nákup“ a „prodej“, pokud bude pro zájemce o provedení směnářského obchodu zřejmé, kterou měnou skládá k provedení směny a která měna je mu následně vyplacena.

Na rozdíl od stávající právní úpravy návrh požaduje, aby informace o obecných podmínkách provádění směnářských obchodů byla uveřejněna v provozovně osoby vykonávající směnářskou činnost, kterou provozovatel oznámil orgánu dohledu podle § 10. Stávající právní úprava tento požadavek neklade, čímž umožňuje uveřejnit uvedené informace kdekoli, kde jsou klientům přístupné.

K § 12 (jiné nabízení směnářské činnosti):

Provozovatel nesmí uskutečnit obchod za méně příznivý směnný kurz, než jaký je uveden na kurzovním lístku. Porušení tohoto pravidla odpovídá správní delikt v § 22 odst. 1 písm. d).

Navrhované ustanovení umožňuje provozovatelům směnářské činnosti nabízet směnářské obchody za výhodnějších podmínek, než jsou podmínky vyplývající z kurzovního lístku. V takovém případě musí být tyto výhodnější podmínky uvedeny určitě a srozumitelně (transparentním způsobem) a nesmí být zaměnitelné s údaji na kurzovním lístku.

K § 13 (předmluvní informace):

Upravuje se katalog informací, které je provozovatel směnářské činnosti povinen sdělit zájemci o provedení směnářského obchodu. Jedná se o informace o provozovateli

směnárenského obchodu, o směnárenském obchodu a některé další informace. Informace musí být sděleny tak, aby mohly být uchovány a v budoucnu opakovaně zobrazovány.

Navrhují se požadavky na formu sdělení. Informace musí být zájemci sděleny v textové podobě, zájemce si tyto informace může uchovat a kdykoli zobrazit. Jedná se o standardní pojem použitý v novém občanském zákoníku.

Vzhledem ke skutečnosti, že směnárenských obchodů využívají často cizinci, stanovuje zákon povinnost uvádět tyto informace v českém a anglickém jazyce.

K § 14 (doklad o provedení směnárenského obchodu):

Navrhuje se, aby provozovatel směnárenského obchodu vydal klientovi po provedení směnárenského obchodu doklad, který splňuje náležitosti dokladu podle § 16 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, a to vždy, nejen na žádost spotřebitele, a každému, nejen spotřebiteli, jak je tomu ve výše uvedeném zákoně.

K § 15 (informační povinnost):

Stanoví se pravidelná informační povinnost provozovatele směnárenské činnosti vůči České národní bance o výši objemu provedených směnárenských obchodů v jednotlivých měnách. Ustanovení obsahuje zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu upravujícího podrobnosti plnění této informační povinnosti. Porušení této povinnosti odpovídá správní delikt podle § 22 odst. 1 písm. i).

K § 16 (pořizování a uchovávání dokumentů a záznamů):

Z důvodu zajištění efektivního výkonu dohledu Českou národní bankou je stanovena povinnost pořizovat dokumenty nebo záznamy osvědčující splnění povinností podle zákona o směnárenské činnosti takovým způsobem, aby hodnověrně osvědčovaly, že provozovatel směnárenské činnosti plní povinnosti stanovené mu zákonem o směnárenské činnosti.

V zájmu transparentního provozování směnárenské činnosti se provozovateli směnárenské činnosti (tedy směnárníkovi, ale i bance nebo spořitelnímu a úvěrnímu družstvu) ukládá povinnost uchovávat po dobu 5 let tyto dokumenty a záznamy. Stejná povinnost stíhá také bývalého provozovatele směnárenské činnosti a jeho právního nástupce.

K § 17 až 19 (dohled):

Navrhuje se svěřit výkon dohledu v oblasti směnárenské činnosti České národní bance, což je v souladu s koncepcí jednotného dohledu nad finančním trhem. Dohled v oblasti směnárenské činnosti vykonávala Česká národní banka i podle stávajícího devizového zákona [na základě § 44 odst. 1 písm. e) zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance ve spojení s § 2 odst. 3 devizového zákona náleží České národní bance kontrola subjektů podléhajících devizovým předpisům].

V souvislosti s výkonem dohledu se zakotvuje povinnost mlčenlivosti pro osoby vykonávající dohled.

Co se týče pořádkové pokuty, na vybírání a vymáhání pořádkové pokuty se uplatní obecná úprava v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád (§ 62 odst. 4).

K § 20 až 24 (správní delikty):

Jsou vymezeny správní delikty. Správní delikty jsou upraveny podle jednotlivých subjektů, které se jich mohou dopustit. Dbá se na to, aby sankce za porušení právních povinností byly diferencovány podle významu jednotlivých povinností a typové závažnosti jednotlivých správních deliktů.

K § 25 až 28 (ustanovení společná, přechodná a závěrečná):

S odkazem na jednotlivá ustanovení zákona se Česká národní banka zmocňuje k vydání prováděcích vyhlášek.

Datum účinnosti je navrženo na 1. července 2013.

V Praze dne 17. října 2012

RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády

Ing. Miroslav Kalousek, v.r.
ministr financí